Rahvasteliit ja kollektiivne julgeolek.

On iseloomulik, et aasta alguse silmatorkavaim sündmus on Rahvasteliidu nõukogu istung, pealegi 100. juubeliistung mille arutlusaineks aga art. 16. (räägib sanktsioonidest kallaletungija vastu) lõdvendamise küsimus. Rahvasteliidu senine nõrkus oma liikmete julgeoleku tagamisel on eeskätt vähemaile riikidele selgeks teinud, et kuulumine Rahvasteliitu ja osavõtt art. 16. rakendamisest pigem ohustab kui garanteerib nende puutumatust. Neil kaalutlustel tõstab nn. Oslo riikide grupp üles art. 16. fakultatiivseks muutmise, millist mõtet mainitud riigid olid juba pikemat aega koos ja eraldi propageerinud konverentsidel, parlamendis ja ajakirjanduses.

Inglise ja Prantsuse välisminister soovitavad säilitada usk Rahvasteliidu erikaalu tõusu ja ei pea targaks võtta Rahvasteliidult tema mõju maksmapaneku peamist vahendit. Neid toetavad Vene, Tšehhi ja Ladina-Ameerika riikide esindajad. Lõplik seisukohavõtt aga lükatakse edasi. Samal istungil tulebki R-liidu nõukogul tühjade kätega tagasi saata ka Hiina esindaja, kes palub tunnistada Jaapan kallaletungijaks riigiks, järelikult rakendada sanktsioone.

Vahepealsete sündmuste suhtes (Austria) jääb R-liit kõrvaltvaatajaks. Maikuu istungil tuleb aga nõukogul kaalumisele võtta — Inglismaa algatusel — Abessiinia statuse küsimus. Nõukogu istungit juhatab Läti välisminister Munters. Argumentatsiooniks toob lord Halifax järgmist: Itaalia ülemvõim Abessiinias on *fait établi*. Et säilitada maailmarahu ja vältida segadusi tulevikus — mis lõppeks on peaasi —, tuleb tunnustada Abessiinia annekteerimist. Nõu-

Eesti kroonika 1938, lk. 7